

Analiza społeczno-gospodarcza

dane charakteryzujące poszczególne obszary

Gminy Trzciel służące wyznaczeniu obszaru

zdegradowanego

Trzciel, 2016 r.

Biuro Ekspertyz i Rozwoju Gospodarczego Sp. z o.o.

1. Wprowadzenie

Na potrzeby zbierania danych służących wyznaczeniu obszarów zdegradowanych zdiagnozowano czynniki i zjawiska kryzysowe występujące na obszarze gminy w podziale na poszczególne obszary wraz z zokreśleniem w każdym z przypadków skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych. Ponadto, szczegółowo określono charakter potrzeb rewitalizacyjnych przy uwzględnieniu również innych dokumentów strategicznych gminy.

Punktem wyjścia była diagnoza kwestii społecznych niezbędnych dla określenia niezbędnych do podjęcia działań o charakterze społecznym (dotyczących rozwiązywania problemów społecznych oraz pobudzającym aktywność lokalną). Przyjęto, iż diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych zostanie przeprowadzona w układzie czterech sfer: społecznej (kluczowej), gospodarczej, infrastrukturalno – gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz środowiskowej.

Przyjęta w niniejszym opracowaniu procedura delimitacji opiera się na procedurze stworzonej przez Instytut Rozwoju Miast i spełnia wymogi Ustawy o rewitalizacji oraz Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. Procedura ta składa się z kilku następujących po sobie etapów:

- ETAP I polega na wyznaczeniu tzw. jednostek urbanistycznych (zamieszkałych), które zgodnie z definicją określa się jako najmniejsze, niepodzielne na kolejnych etapach postępowania obszary gminy, dla których możliwe jest pozyskanie danych dotyczących w szczególności zjawisk społecznych, a także gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych.
- ETAP II pozyskanie niezbędnych danych statystycznych oraz przeprowadzenie analizy wskaźnikowej wyznaczonych uprzednio jednostek urbanistycznych. Analiza dotyczyła przede wszystkim sfery społecznej, jednak zgodnie z regulacjami zebrano również informacje dotyczące negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno - funkcjonalnej oraz technicznej.

ANALIZA WSKAŹNIKOWA I METODOLOGIA DELIMITACJI OBSZARÓW DYSFUNKCYJNYCH

Ustawa o rewitalizacji oraz Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 definiują obszar zdegradowany jako taki, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Z kolei stan kryzysowy to stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej 1 z następujących sfer:

- społecznej (kluczowej),
- gospodarczej, infrastrukturalno – gospodarczej,
- przestrzenno-funkcjonalnej,
- środowiskowej.

Ww. sfery zostały poddane pogłębionej analizie wskaźnikowej w podziale na zdefiniowane obszary gminy. W toku przeprowadzonych konsultacji, gminę Trzciel podzielono na 11 podobszarów (w tym 3 obszary na terenie miejscowości Trzciel oraz 8 obszarów na terenach wiejskich). W wiejskiej części gminy poszczególne podobszary częściowo pokrywają się z okręgami wyborczymi.

Ponadto, obszary wyodrębniono przy założeniu, że obejmują one tereny zamieszkałe oraz w oparciu o funkcjonujące podziały urbanistyczne, bazujące na utrwalonych związkach przestrzennych, funkcjonalnych i społeczno-ekonomicznych. Przyjęcie takiej metodologii (demarkacja całego obszaru gminy), pozwoliło wytypować konkretne obszary o szczególnym natężeniu negatywnych zjawisk społecznych.

Tabela 1 Przebieg administracyjny obszarów - obszary gminy poddane diagnozie

Numer obszaru	Przebieg administracyjny obszaru
1	Trzciel 1 - ulica Poznańska 1-10, 17 - 29, Mickiewicza, Spokojna, Zbąszyńska 1-4, 35-42, Armii Czerwonej 1-15, 58-75, Sikorskiego, Plac Zjednoczenia Narodowego, Koszykarska, Krótka, Grunwaldzka, Kościuszki 1-7, 21-28
2	Trzciel 2 - ulica Poznańska 11-16, Plac Wolności, Młyńska, Świerczewskiego, Osiedle Kolejowe, Dębowa, Łąkowa, Lipowa, Klonowa
3	Trzciel 3- ulica Kościuszki 8-16, 38-40, Władysława Jagiełły, Osiedle Jana III Sobieskiego, Weteranów, Leśna, Armii Czerwonej 17-56, Zbąszyńska 5-30, Słoneczna, Polna, Topolowa
4	Chociszewo
5	Lutol Suchy
6	Panowice, Łagowiec
7	Stary Dwór
8	Brójce
9	Siercz, Sierczynek, Żydowo
10	Rybojady, Świdrowiec
11	Jasieniec, Bieleń, Lutol Mokry, Smolniki

Źródło: opracowanie własne

Tabela 2 Przebieg administracyjny obszarów - obszary gminy poddane diagnozie dane podstawowe

Wskaźnik	Źródło	Wartość dla całej gminy	Dane dla poszczególnych okręgów wyborczych										
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
			Trzciel 1 - ulica Poznańska 1-10, 17 - 29, Mickiewicza, Spokojna, Zbąszyńska 1-4, 35-42, Armii Czerwonej 1-15, 58-75, Sikorskiego, Plac Zjednoczenia Narodowego, Koszykarska, Krótka, Grunwaldzka, Kościuszki 1-7, 21-28	Trzciel 2 - ulica Poznańska 11-16, Plac Wolności, Młyńska, Świerczewskiego, Osiedle Kolejowe, Dębowa, Łąkowa, Lipowa, Klonowa	Trzciel 3- ulica Kościuszki 8-16, 38-40, Władysława Jagiełły, Osiedle Jana III Sobieskiego, Weteranów, Leśna, Armii Czerwonej 17-56, Zbąszyńska 5-30, Słoneczna, Polna, Topolowa	Chociszewo	Lutol Suchy	Panowice, Łagowiec	Stary Dwór	Brójce	Siercz, Sierczynek, Żydowo	Rybojady, Świdrowiec	Jasieniec, Bielen, Lutol Mokry, Smolniki
Liczba ludności - osoba	Dane własne	6604	998	772	758	439	454	348	334	1017	521	360	603
Powierzchnia obszaru – ha	Dane własne	17 751	40,32	145,4	118,45	2046,00	1531,00	1720,14	1369,50	1036,02	3299,38	2253,58	4191,21

Źródło: opracowanie własne

2. Sfera społeczna

Na poniższym grafie przedstawiono kryteria delimitacji obszarów w analizowanej w tym rozdziale sferze społecznej. Ponadto, dla każdego z kryteriów określono katalog wskaźników charakteryzujących dany parametr. Na podstawie zebranych danych wskaźnikowych w końcowym fragmencie podrozdziału opisano skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w zakresie każdego z rozpatrywanego kryterium delimitacji.

Tabela 3 Sfera społeczna – kryteria delimitacji

Źródło: opracowanie własne

Tabela 4 Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika
Poziom ubóstwa	Średni dochód na 1 mieszkańca w danym obszarze w pln	Dane Własne/Urząd Skarbowy
	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej – (liczba os/100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej

	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS (liczba rodzin/100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej
Poziom obciążenia demograficznego	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (liczba os./100 mieszkańców)	Dane własne
Poziom aktywności społecznej	Liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych przez mieszkańców danego obszaru/100 mieszkańców	Dane własne
Poziom zagrożenia wykluczeniem	Liczba osób z niepełnosprawnością (liczba os./100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej
	Liczba rodzin dysfunkcyjnych (ogółem/100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia Asystenta rodziny (ogółem/100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej
	Liczba zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie (ogółem/100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej
	Liczba rodzin korzystających z mieszkań socjalnych (ogółem/100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej
Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń)	Liczba zarejestrowanych przestępstw – sztuki/100 mieszkańców	Komenda Powiatowa Policji
	Liczba czynów karalnych osób nieletnich – sztuki/100 mieszkańców	Komenda Powiatowa Policji
Poziom długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia	Liczba osób bezrobotnych niezarejestrowanych (liczba os./100 mieszkańców)	Dane własne/ Powiatowy Urząd Pracy
	Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych (liczba os./100 mieszkańców)	Powiatowy Urząd Pracy
	Liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych (pozostających bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ostatnich 24 miesiącach) (liczba os./100 mieszkańców)	Powiatowy Urząd Pracy

Źródło: opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono zebrane dane dla poszczególnych wskaźników specyficznych dla badanej sfery społecznej. W ten sposób określono czynniki i zjawiska kryzysowe występujące na poszczególnych obszarach wraz z określeniem w każdym z przypadków skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

Tabela 5 Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera społeczna

Kryterium	Wskaźnik	Źródło	Wartość dla całej gminy	Dane dla poszczególnych okręgów wyborczych										
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Poziom ubóstwa	Średni dochód na 1 mieszkańca w danym obszarze w pln	Dane Własne/Urząd Skarbowy	1100	950	1250	1200	900	1000	1050	1050	1050	1050	1050	1050
Poziom obciążenia demograficznego	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (liczba os., ogółem)	Dane własne	3540	579	347	341	272	250	191	184	559	287	198	332
Poziom aktywności społecznej	Liczba inicjatyw lokalnych, (przez mieszkańców danego obszaru)	Dane własne	56	10	0	0	13	3	8	3	6	6	4	3
Poziom ubóstwa	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej – (liczba os., ogółem)	Ośrodek Pomocy Społecznej	664	115	81	80	55	39	30	28	97	49	34	57
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS (liczba rodzin)	OPS	163	33	26	16	13	8	9	9	19	10	9	11
Poziom zagrożenia wykluczeniem	Liczba osób z niepełnosprawnością zasiłki stałe (liczba os., ogółem)	Ośrodek Pomocy Społecznej	39	6	4	3	6	3	3	3	2	4	2	3
	Liczba rodzin dysfunkcyjnych (ogólnie)	OPS	376	76	60	37	30	18	21	21	44	23	21	26
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia Asystenta rodziny	OPS	b/d	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Liczba zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie	OPS	12	4	1	2	4	0	0	0	0	0	1	0
	Liczba rodzin korzystających z mieszkań socjalnych	OPS	b/d	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń)	Liczba zarejestrowanych przestępstw – sztuki (bez wykroczeń drogowych)	Lokalny Posterunek Policji	120	21	13	11	12	9	8	8	5	15	7	11
	Liczba czynów karalnych osób nieletnich – sztuki (bez wykroczeń drogowych)	Lokalny Posterunek Policji	b/d	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Poziom długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia	Liczba osób bezrobotnych niezarejestrowanych (proszę podać wartości szacunkowe – liczba os., ogółem)	dane własne/ Urząd Pracy	112	19	12	12	10	7	6	5	16	8	6	10
	Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych (<i>liczba os., ogółem</i>)	Powiatowy Urząd Pracy	446	74	49	49	41	29	22	21	65	33	23	39
	Liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych (pozostających bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ostatnich 24 miesiącach) (liczba os., ogółem)	Powiatowy Urząd Pracy	134	22	15	15	12	9	7	6	20	10	7	12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z jednostek społecznych gminy

3. Sfera infrastrukturalno - gospodarcza

Wysoki poziom życia mieszkańców Gminy w dużej mierze zależy od rozwoju przedsiębiorstw zlokalizowanych na jej terenie. Poprzez działalność produkcyjną i usługową w dużym stopniu wpływają na wzrost zatrudnienia w gminie (a tym samym ograniczenie poziomu bezrobocia), a także wysokość dochodów Gminy – część podatku dochodowego od osób prawnych CIT (19%) trafia jako subwencja do budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

Na poniższym grafie przedstawiono kryteria delimitacji obszarów w analizowanej w tym rozdziale sferze infrastrukturalno - gospodarczej. Ponadto, dla każdego z kryteriów określono katalog wskaźników charakteryzujących dany parametr. Na podstawie zebranych danych wskaźnikowych w końcowym fragmencie podrozdziału opisano skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w zakresie każdego z rozpatrywanego kryterium delimitacji.

Tabela 6 Sfera infrastrukturalno - gospodarcza – kryteria delimitacji

Źródło: opracowanie własne

Tabela 7 Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika
Poziom aktywności gospodarczej	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki (ogółem/100 mieszkańców)	Dane własne

Dostępność miejsc pracy	Liczba ofert pracy (ogółem/100 mieszkańców)	Powiatowy Urząd Pracy
Szczególnie zniszczone otoczenie	Liczba budynków bez wodociągów (w sztukach) oraz udział tych budynków do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %)	Dane własne
	Udział budynków bez dostępu do sieci gazowej (w %) do ogólnej liczby budynków na danym obszarze	Dane własne
	Udział budynków bez dostępu do sieci kanalizacyjnej do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %)	Dane własne
	Liczba budynków Ogólnie / liczba budynków wybudowanych przed r. 1989/udział tych budynków w budynkach ogółem	Dane własne

Źródło: opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono zebrane dane dla poszczególnych wskaźników specyficznych dla badanej sfery infrastrukturalno - gospodarcza. W ten sposób określono czynniki i zjawiska kryzysowe występujące na poszczególnych obszarach wraz z określeniem w każdym z przypadków skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

Tabela 8 Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera infrastrukturalno-gospodarcza

Kryterium	Wskaźnik	Źródło	Wartość dla całej gminy	Dane dla poszczególnych okręgów wyborczych										
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Poziom aktywności gospodarczej	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki	Dane własne	342	65	43	31	18	17	12	19	62	24	28	23
Dostępność miejsc pracy	Liczba ofert pracy	Powiatowy Urząd Pracy	b/d	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Szczegółnie zniszczone otoczenie	Udział budynków bez wodociągów do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %)	Dane własne	26,38%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100%	86%	100%
	Udział budynków bez dostępu do sieci gazowej (w %) do ogólnej liczby budynków na danym obszarze	Dane własne	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	Udział budynków bez dostępu do sieci kanalizacyjnej do ogólnej liczby budynków na danym	Dane własne	51,28%	0%	0%	0%	100%	100%	100%	100%	0%	100%	95,58%	100%

	obszarze (w %)													
	Liczba budynków Ogólnie / liczba budynków wybudowa- nych przed r. 1989/udział tych budynków w budynkach ogółem	Dane własne	1558/1354/8 6,91%	198/189/9 5,45%	164/126/7 6,83%	124/100/8 0,64%	98/88/89 ,80%	119/115/9 6,64%	91/87/95 ,60%	69/64/92 ,75%	268/258/9 6,27%	141/134/9 5,04%	113/74/65 ,49%	173/119/6 8,79%

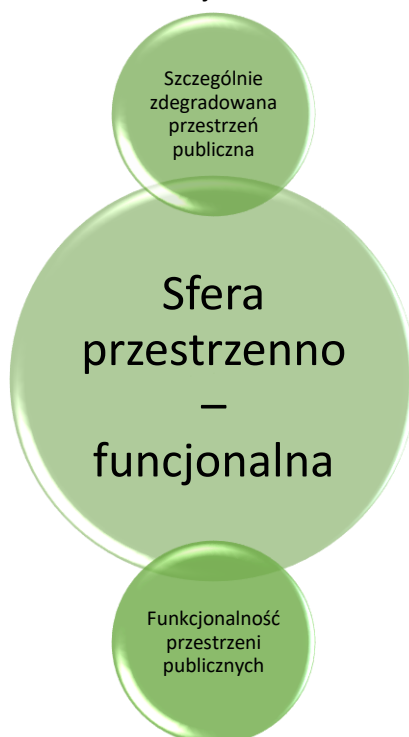

Zródło: opracowanie własne

4. Sfera przestrzenno - funkcjonalna

Na poniższym grafie przedstawiono kryteria delimitacji obszarów w analizowanej w tym rozdziale sferze przestrzenno - funkcjonalnej. Ponadto, dla każdego z kryteriów określono katalog wskaźników charakteryzujących dany parametr. Na podstawie zebranych danych wskaźnikowych w końcowym fragmencie podrozdziału opisano skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w zakresie każdego z rozpatrywanego kryterium delimitacji.

Tabela 9 Sfera społeczna – przestrzenno – funkcjonalna

Źródło: opracowanie własne

Tabela 10 Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika
Szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna	Udział zaniedbanych podwórek w ogólnej liczbie podwórek (%)	Dane własne
	Udział powierzchni zdegradowanych obszarów zielonych w powierzchni ogółem obszarów zielonych (%)	Dane własne
Funkcjonalność przestrzeni publicznych	Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych (sztuka)	Dane własne

Źródło: opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono zebrane dane dla poszczególnych wskaźników specyficznych dla badanej sfery przestrzenno – funkcjonalnej.

Tabela 11 Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera przestrzenno-funkcjonalna

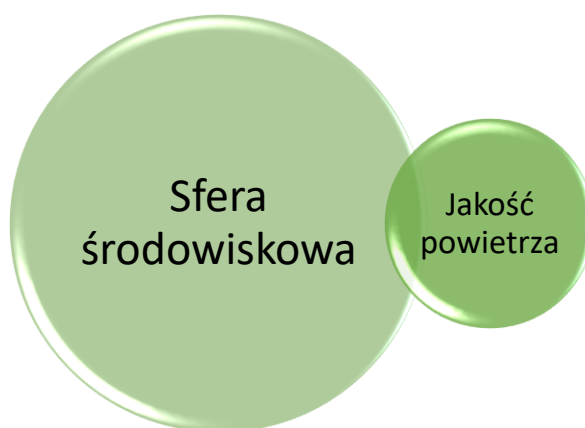
Kryterium	Wskaźnik	Źródło	Wartość dla całej gminy	Dane dla poszczególnych okręgów wyborczych										
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna	Udział zaniedbanych podwórek w ogólnej liczbie podwórek (%)	Dane własne	48%	55%	50%	35%	60%	45%	55%	45%	45%	45%	45%	45%
	Udział powierzchnia zdegradowanych obszarów zielonych w powierzchni ogółem obszarów zielonych (%)	Dane własne	66%	90%	46%	79%	73%	0%	89%	83%	84%	85%	100%	0%
Funkcjonalność przestrzeni publicznych	Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych (sztuka)	Dane własne	38	6	2	3	3	4	3	3	3	5	2	3

Źródło: opracowanie własne

5. Sfera środowiskowa

Na poniższym grafie przedstawiono kryteria delimitacji obszarów w analizowanej w tym rozdziale sferze środowiskowej. Ponadto, dla każdego z kryteriów określono katalog wskaźników charakteryzujących dany parametr. Na podstawie zebranych danych wskaźnikowych w końcowym fragmencie podrozdziału opisano skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w zakresie każdego z rozpatrywanego kryterium delimitacji.

Tabela 12 Sfera środowiskowa – kryteria delimitacji

Źródło: opracowanie własne

Tabela 13 Wskaźniki delimitacji dla poszczególnych kryteriów

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika
Jakość powietrza	Udział budynków o niskiej termoizolacyjności w ogóle budynków (%)	Dane własne
	Udział niskoemisyjnych źródeł ciepła w instalacjach ogółem (%)	Dane własne
	Udział instalacji OZE w instalacjach ogółem (%)	Dane własne
	Powierzchnia terenów zielonych (ha)	Dane własne

Źródło: opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono zebrane dane dla poszczególnych wskaźników specyficznych dla badanej sfery środowiskowej. W ten sposób określono czynniki i zjawiska kryzysowe występujące na poszczególnych obszarach wraz z określeniem w każdym z przypadków skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

Tabela 14 Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera środowiskowa.

Kryterium	Wskaźnik	Źródło	Wartość dla całej gminy	Dane dla poszczególnych okręgów wyborczych										
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Jakość powietrza	Liczba budynków o niskiej termoizolacyjności (w sztukach)	Dane własne	b/d	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Udział niskoemisyjnych źródeł ciepła w instalacjach ogółem (%)	Dane własne	93%	97%	95%	95%	88%	90%	90%	90%	90%	90%	90%	90%
	Udział instalacji OZE w instalacjach ogółem (%)	Dane własne	3,0%	3%	5%	4%	2%	1%	1%	0%	1%	0%	0%	0%
	Powierzchnia terenów zielonych (ha)	Dane własne	37,03	10,38	2,01	2,6	3,47	0,9	6,61	2,65	2,69	2,68	1,68	1,36

Źródło: opracowanie własne